

Sport en gemeenten

Handreiking voor onderbouwd sportbeleid

Gemeentelijk sportbeleid

Gemeenten hebben geen wettelijke verplichting tot het voeren van een sportbeleid, maar ontwikkelen autonoom hun eigen sportbeleid. Sport is van groot maatschappelijk belang, als gezonde en zinvolle besteding van de vrijetijd en kader voor vrijwilligerswerk. Daarnaast leent sport zich goed als instrument voor het bereiken van beleidsdoelstellingen in het sociale domein en op het gebied van economie en gezondheidsbeleid.

Spelers in Nederland sportland

Ministerie van VWS

Verantwoordelijk voor het sportbeleid van de rijksoverheid. Jaarlijks gaat een derde van de ongeveer 125 miljoen naar topsportbeleid en 60% naar de breedtesport. In het bijzonder naar de programma's Sport en Bewegen in de Buurt (SBB) en Veilig Sport Klimaat (VSK).

NOC*NSF

Koepel van de georganiseerde sport in Nederland, met 75 aangesloten sportbonden en 24.000 verenigingen, die bij elkaar ruim 4 miljoen unieke leden hebben.

Onbeperkt sportief

Kenniscentrum sport en bewegen voor mensen met een beperking of chronische ziekte.

Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen

Het kenniscentrum voor (breedte)sport en bewegen.

Vereniging Sport en Gemeenten

Platform voor het lokale sportbeleid. Zet zich in om het lokale sport- en beweegbeleid te ondersteunen.

Mulier Instituut

Stichting ter bevordering en uitvoering van wetenschappelijk verantwoord en beleidsrelevant sportonderzoek.

Publicaties en vindplaatsen

De **Rapportages Sport** van het SCP (www.scp.nl) bieden een overzicht van de belangrijkste landelijke statistieken op het gebied van sport. De volgende rapportage verschijnt in december 2014.

Ontwikkelingen op het gebied van gezondheid en bewegen kunnen worden gevolgd met de **Tendrapporten bewegen en gezondheid** van TNO (www.tno.nl).

Op de website www.sportdeelname.nl is altijd de meest recente informatie te vinden over ontwikkelingen in de sportdeelname, inclusief regionale en gemeentelijke onderzoeken naar sportdeelname.

Veel relevante informatie is ook zichtbaar op kaart, zie www.sportopdekaart.nl.

NISB biedt via haar website handzame informatie voor de ontwikkeling van lokaal sportbeleid, zoals een **Beleidswijzer** en een **Subsidie- en tarievenwijzer Sport en Bewegen**.

VSG geeft op haar **Visie en Beleidsplein** direct toegang tot een groot aantal handreikingen en sportnota's van gemeenten. Een eerste kennismaking met het gemeentelijk sportbeleid biedt het Visiedocument Nederland Sportland.

Vrijwel alle resultaten van het onderzoek dat het Mulier Instituut verricht zijn toegankelijk via de website. Zie onder meer de factsheets over **sportdeelname** en de **betekenis van de crisis voor de betaalbaarheid van sport**.

Meer informatie:

Hugo van der Poel
h.vanderpoel@mulierinstituut.nl

Mulier Instituut
Postbus 85445
3508 AK Utrecht
T 030-7210220
info@mulierinstituut.nl
www.mulierinstituut.nl

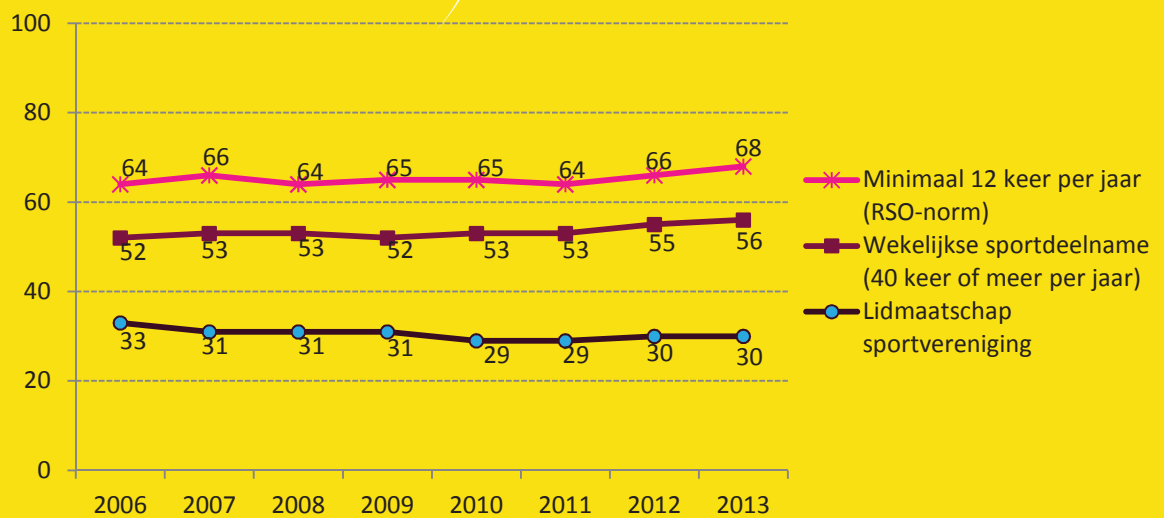
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

NISB Nederlands Instituut
voor Sport & Bewegen

Sportdeelname in Nederland

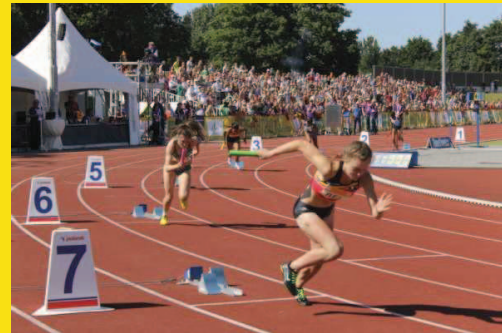
Stand van zaken

- 68 procent van de bevolking van 6 - 79 jaar doet minimaal 12 keer per jaar aan sport. 56% sport wekelijks (40 keer of meer per jaar)
- 30 procent van de bevolking (6-79 jaar) is lid van een sportvereniging
- een derde van de bevolking sport minder dan 12 keer per jaar. Deze groep bevat veel ouderen, mensen met een handicap of chronische ziekte, laag opgeleiden, mensen met een laag inkomen en/of behorend tot een etnische minderheid
- meisjes en vrouwen sporten iets minder dan jongens en mannen, en zijn minder vaak lid van een sportvereniging. Ze doen meer dan mannen aan dans, aerobics, gymnastiek en paardrijden
- tussen naast elkaar liggende wijken kunnen de verschillen in sportdeelname levensgroot zijn, door verschillen in de samenstelling van de bevolking
- gezondheidsproblemen kosten het land jaarlijks 26 miljard aan arbeidsuitval (ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid, lagere productiviteit).

Kansen

- sport is voor veel mensen een sociale en zinvolle activiteit die men uit eigen beweging onderneemt. De maatschappij heeft baat bij enkele positieve neveneffecten van deze vrijetijdactiviteit, zoals bevordering van de gezondheid, tegengaan eenzaamheid en stimulering van sociaal gedrag. De bevordering van de sportdeelname is daarmee de basis van elk sportbeleid
- voor volwassenen voorspelt een minimale hoeveelheid bewegen per week (de Nederlandse Norm Gezond Bewegen van minstens 5 keer per week een half uur matig intensief bewegen) significant minder gezondheidsproblemen. Er kan grote gezondheidswinst worden geboekt als het derde van de bevolking dat de beweegnorm niet haalt verleid kan worden in beweging te komen
- de fysieke fitheid (kracht, loopsnelheid, e.d.) van kinderen is in 2006 duidelijk minder vergeleken met 1980. Overgewicht en zitten zijn tezelfdertijd toegenomen. Dit alles voorspelt gezondheidsproblemen in de toekomst en vraagt om beleid om (buiten)spelen, bewegen en sporten al bij de jongste jeugd te bevorderen
- van de 4.6 miljoen niet-sporters zegt een kwart wel te willen sporten. Een derde wil dat overwegen onder bepaalde omstandigheden en/of bij aangepast aanbod. Er is dus potentieel dat met stimulerend beleid kan worden aangezet tot (meer) sporten
- in de bundeling van medische, zorg-, welzijns- en/of educatieve activiteiten in multifunctionele centra kan ook aangepast beweegaanbod voor chronisch zieken, ouderen en revaliderenden worden opgenomen. Vanuit de eerstelijns gezondheidszorg en zorginstellingen kunnen zo gemakkelijk en efficiënt inactieven worden doorverwezen naar laagdrempelig aanbod in de directe omgeving.

Sportaccommodaties en sportstimulering

Stand van zaken

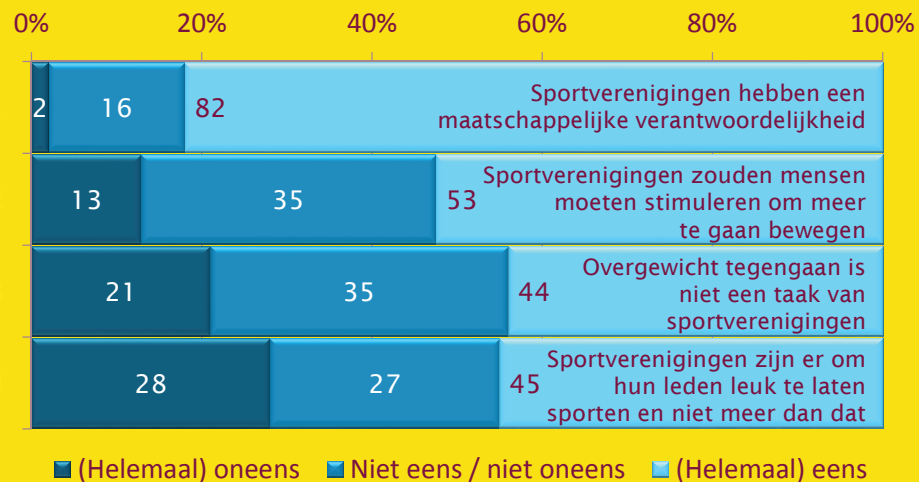
- 80-90% van het gemeentelijk sportbudget gaat naar het accommodatiebeleid. De huurtarieven voor sportvelden, sporthallen en zwembaden dekken doorgaans minder dan 30% van de werkelijke kosten. Andere sportvoorzieningen, zoals tennis- en golfbanen, fitnesscentra, maneges en watersportcentra krijgen nauwelijks tot geen gemeentelijke steun
- het voorzieningenniveau in Nederland is fijnmazig en kwalitatief goed. De reistijd tot sportvoorzieningen is over het algemeen geen probleem. Problemen met reistijden doen zich het meest voor bij kinderen en in de dunbevolkte gebieden in Zeeland en het noorden van het land
- per 1 juli 2014 moet worden voldaan aan de Wet Markt en Overheid, die vereist dat bij de verhuur van sportaccommodaties de integrale kostprijs in rekening wordt gebracht. Dit tenzij de gemeenteraad sport aanmerkt als algemeen belang
- prognoses wijzen uit dat in de gebieden in Nederland waar demografische krimp en/of vergrijzing optreedt er een overcapaciteit gaat ontstaan aan sportaccommodaties, bij een gelijkblijvende sportdeelname per leeftijdsgroep. Het is zaak hier tijdig op voor te sorteren met het oog op het behoud van een optimale ruimtelijke spreiding van voorzieningen, gebruik van die voorzieningen door vitale verenigingen en optimalisatie van het onderhoud. Idealiter wordt hierbij niet alleen een gemeentelijk, maar ook een regionaal perspectief ontwikkeld
- verduurzaming wordt ook voor de sport een belangrijke opgave: terugdringing energiegebruik, winning energie door zonnepanelen, terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen op sportvelden en drinkwater voor beregeningsdoeleinden, een gezondere kantine. Verenigingen en exploitanten van sportvoorzieningen dienen te worden begeleid en ondersteund in de overgang naar een meer duurzame exploitatie.

Kansen

- accommodaties van maatschappelijk betrokken verenigingen bieden mogelijkheden om ontwikkeld te worden als maatschappelijk vastgoed, als centra waar educatieve, zorg- en welzijnsactiviteiten tijdelijk of permanent onderdak kunnen vinden, en waar de sport mogelijkheden biedt voor dagbesteding, opdoen van werkervaring en allerlei vormen van lichaamsactiviteit
- VWS stelt subsidie beschikbaar voor de aanstelling van buurtsportcoaches, die op lokaal en wijkniveau coördinerend en/of uitvoerend kunnen bijdragen aan het realiseren van vraaggericht sport- en beweegaanbod. Zij kunnen fungeren als 'spin in het web' en een verbindende gastheerrol vervullen in multifunctionele centra, etc. Zie www.sportindebuurt.nl
- VWS stelt subsidies beschikbaar voor vernieuwend sportaanbod via de regeling SportImpuls. De aanvragen moeten worden ingediend door sportaanbieders, maar voor gemeenten is hierbij duidelijk een coördinerende, stimulerende en faciliterende rol weggelegd
- met het berekenen van integrale kostprijzen worden de kosten van verschillende takken van sport transparanter en kan een beter onderbouwde discussie worden gevoerd over de steun die verschillende takken van sport krijgen.

Organisatie van de sport

Maatschappelijke verantwoordelijkheden naar mening van verenigingsbestuurders

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke en landelijk opererende stichting gericht op de bevordering van de sociaal-wetenschappelijke kennisontwikkeling en beleidseffectiviteit op het terrein van sport en samenleving.

Het instituut voert fundamenteel en praktijkgericht onderzoek uit, monitort de ontwikkelingen op het terrein van de sport en organiseert bijeenkomsten en congressen om het debat over de sport te stimuleren.

Stand van zaken

- 30 procent van de bevolking van 6-79 jaar is lid van een sportvereniging. Het totaal aantal mensen dat lid is van een vereniging is redelijk stabiel. De sportvereniging verliest wel marktaandeel omdat de groei vooral zit bij ander sportaanbod en ongeorganiseerd sporten in de openbare ruimte
- binnen de verenigingen zetten 1,5 miljoen vrijwilligers zich gemiddeld 13 uur per maand in om (hun) sport mogelijk te maken
- de grootste zorgen van verenigingsbestuurders betreffen ledenwerving en –behoud, beschikbaarheid van kader en de financiën
- verenigingen kampen met stijgende huurtarieven, lagere kantineopbrengsten, teruglopende sponsorinkomsten en verslechterend betaalgedrag van de leden. Tot nu toe volgen de contributieverhogingen de inflatie. Verenigingen bezuinigen en teren in op hun reserves. Ook bij hockey- en tennisverenigingen kunnen daarom problemen ontstaan als ze moeten investeren in renovatie of vervanging van velden, banen en clubhuizen.

Kansen

- om aan te sluiten op de wens van veel mensen om ongebonden te bewegen en sporten in de vrije ruimte is zorg nodig voor fietspaden, wandelroutes, parken en in het algemeen een beweegen speelvriendelijke inrichting van de openbare ruimte
- door ondersteuning van vitale en maatschappelijk betrokken verenigingen, bijvoorbeeld door buurtsportcoaches, wordt de enorme werkracht van vrijwilligers in de sport geactiveerd. Zwakke verenigingen kunnen geholpen worden vitaal te worden, of anders wellicht te fuseren of te verplaatsen naar een kansrijker omgeving
- commerciële aanbieders van sportaanbod (fitnesscentra, maneges, sportscholen, watersportentra) dragen bij aan de realisatie van het streven de sportdeelname te vergroten. Voor het lokale sportbeleid zijn dit belangrijke partners, die kunnen worden gesteund met een goed vestigingsbeleid, inzet van buurtsportcoaches en inbedding in het lokale netwerk van sportaanbieders.